

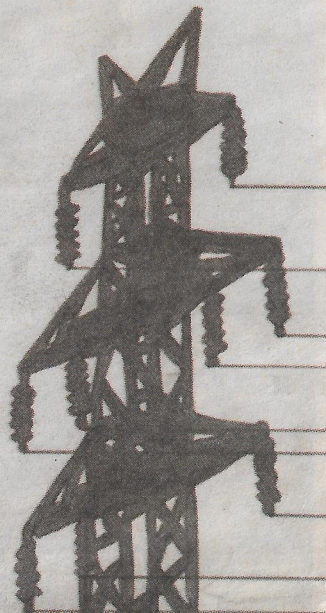
London 20. september 2008

HALLGÅENDES ANS

Nei, ikke la ordet «hjemfall» gjøre at du
blar videre. Det er nemlig ikke så vanskelig
som det høres. Og det handler om
600 arbeidsplasser og en mulig milliard-
investering i distriktet ditt.
Det handler altså om deg.

Innfall og utfall om hjemfall

Njettmann

Det spøker for Hydros nye aluminiumsverk, det såkalte K6, på Håvik, etter at regjeringspartiene står fast på at alle privateide kraftverk skal overtas av staten når konsesjonstiden på 60 år er ute.

Det betyr at Hydro må levere fra seg 70 prosent av Røldal-Suldal i 2022. Og skal vi tro konsernsjef Eivind Reiten (det er ikke sikkert vi skal det, men likevel) vil det bety kroken på døra for en investering på flere milliarder i verdens mest miljøvennlige aluminiumsverk på Karmøy.

Det vil i tilfelle bety at de rundt 600 Hydro-ansatte som i dag er sysselsatt i de etter hvert gamle Søderberg-hallene om få år ikke har arbeid å gå til. Alle- rede nå meldes det fra pause- rommene der at folk «flykter» til tryggere arbeidsplasser. Som lokalpatriot og ikke minst som gammel cellepasser i hallene på Håvik, vil jeg selvsagt at Hydro skal drysse sine milliarder ned- over oss. Jeg unner virkelig folk som har tilbrakt tiår i Søder- berg-hallene nye og helt sikkert mer behagelige arbeidsplasser.

Men det var dette hjemfallet da. Her er det nok sjefen til mine gamle arbeidskolleger som har gamblet høyt. Først vant Reiten, men det var en Phyrros-seier. Folkelig sagt laget Hydro ris til egen bak når de utfordret en

hundre år gammel politikk som sier at vannkraften er folkets eie i Norge.

Faktum er nemlig at de pri- vate krafteierne med Hydro i spissen ikke ønsket å levere fra seg kraftverkene sine til staten når kontrakten (konsesjonen) om å gjøre nettopp dette tilsa det. Derfor påberopte de seg forskjellsbehandling i forhold til kraftverk som er eid av kom- muner og fylkeskommuner. De slapp nemlig å hjemfalle til staten. Og det måtte da være i strid med med EØS-avtalens krav om likebehandling.

Dermed reiste Hydros lobby- ister i flokk og følge til Brussel og satte ESA (Eftas overvåk- ningsorgan) på saken. Ok, rett skal være rett, ESA var ikke vanskelige å be. Der hadde man lenge ment at staten enten måtte avskaffe hjemfall eller innføre det også for kommu- nale kraftverk. Vel vitende om at det ville gitt ramaskrik i Kommune-Norge, nektet re- gjeringen å endre på noe som helst.

Efta-domstolen ga Hydro rett. Det er ikke lov å forskjells- behandle offentlige og private kraftverk. Det var sikkert jubel- scener i Hydros korridorer, nå kunne de se fram til å eie sin egen kraft så lenge det regnet i den vestnorske fjellheimen.

Reitens problem var imidler- tid at det i domspremissene

Kjell T.
Skrunes
Debattredaktør

KOMMENTAR

«Først vant Reiten, men det var en Phyrros-seier. Hydro laget ris til egen bak ved å utfordret en hundre år gammel politikk.»

gikk fram det offentlige kunne overta alle kraftverkene her til lands dersom det ble ansett som nasjonalt nødvendig.

Dette var godt nytt for regjeringen som prompte bestemte at, jo det der nasjonalt nødvendig, det har vært nødvendig siden 1909. Selv om praksis har vært at private stort sett har fått forlenget konsesjonene når de 60 årene var gått, slik at hjemfallsordningen mest har vært å betrakte som en forsikring staten hadde i bakhånd. Med dommen i Brussel forsvant den muligheten, og Hydro satt med skjegget i postkassen.

Med Karmøy-planene som brekkstang har Hydro siden brukt lobbyistene sine i Oslo. I Regjeringskvartalet, på Stortinget og i LO-hovedkvarteret på Youngstorget. For å få et flertall med seg på å utfordre ESA

på nytt. Denne gang med en lovendring som skulle gi private kraftverkseiere rett til forlenget konsesjon (utsatt hjemfall) dersom kraften ble brukt til industriformål.

Juridiske eksperter har hatt ulikt syn på om dette er innenfor EØS-avtalen. Men vi kan vel fort enes om at det i hvert fall ligger en forskjellsbehandling i forslaget, og regjeringsspartiene vil ikke engang snuse på det.

Så da har vi den situasjonen at EØS-motstanderne i Sp og SV bruker EØS-avtalens krav som argument for å holde på sitt standpunkt, de vil være «snilleste gutten i klassen».

Mens EØS-tilhengerne i opposisjonen vil utfordre fri

flyt- makta i Brussel. For en som opplevde EU- og EØS-striden i Stortinget på 90-tallet er det sant å si litt morsomt.

Nå ja, verken Reitens Plan A, eller Plan B lykkes. Men han har selvsagt en plan C. Det skulle bare mangle, hadde han ikke det, gjorde han ikke jobben sin. Så selv om han surmulte høylytt da Plan B gikk i fossen, kan du være ganske trygg på at han for lengst har blåst støvet av Plan C. A og B var for fristende til å ikke prøves ut. Det er lov, Reiten gjorde bare det alle forventet av ham, gikk for det optimale, så det litt mindre optimale, mens han nå konsentrerer seg om det som –

kanskje – er til å leve med.

Plan C er selvsagt vanskeligere, uten egen kraft fra 2022. Men jeg har Hydro mistenkt for å ha avskrevet Røldal-Suldal for lenge siden. Og med det presset som regjeringen har på seg fra fagbevegelsen kan vi regne med at den vil gjøre hva den kan for å få K6 på plass. Spørsmålet er hvor mye den kan gjøre – sine farge lovnader til tross. Men når Frankrike får sin kraftkrevende industri til å bli værende i landet, må vel energinasjonen Norge klare det. Tenker jeg.

Så selv om det offisielt ser vanskelig ut, så er det også andre ting enn kraftpris som påvirker hvor investeringer gjøres. På Karmøy har Hydro

kompetansen på plass, og Norge er sannsynligvis verdens sikreste land å investere i når det gjelder stabilitet. Det samme kan ikke sies om føydale kongedømmer rundt om i verden.

Politisk brukes saken for alt den er verd i valgkampøyemed. Da er det ikke lett å være fra et * regjeringsparti, og skulle stå til ansvar for at K6 muligens ryker.

Lettest er det for Frp og Høyre. De vil, i motsetning til et stort flertall av det norske folk, ha bort hele hjemfallsordningen. KrF og Venstre vil beholde den, men vil ha omkamp med Brussel om forlengede konseksjoner.

Det er ikke uten grunn at det var blågule ordførere som sto bak initiativet om at Haugalandrådet skulle sende bannbulle til statsministeren. Og det er heller ikke uten grunn at rødgrønne ordførere ikke sto i kø for å skrive under. Her kolliderer nemlig «den store politikken» med lokale krav og forventninger. Da handler de som har noe å vinne, mens de som har lokal godvilje å tape sitter musestille og gjør seg så usynlige som de bare kan.

Imens sitter Eivind Reiten og regner. På et mindre, men vanskeligere regnestykke. Og han har ennå ikke sagt at tallet med to streker under vil bety nei til K6.